

การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสืบสานศิลปะพื้นถิ่น The Tourism Development for the Preservation of Indigenous Art

ภัชรบถ ฤทธิเต็ม

พระอธิวัฒน์ รตนวณโณ

Phatcharabot Rittem

Phra Athiwat Ratanavanno

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail : mnopphata@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1) เพื่อสำรวจเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาสำรวจความต้องการและความพึงพอใจของการท่องเที่ยวในอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อพัฒนาภูมิทัศน์ของพิพิธภัณฑ์ศิลปะชุมชนวัดท่าข้าม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ และ 4) เพื่อจัดทำภูมิสารสนเทศการท่องเที่ยวในอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ในพื้นที่อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยพบว่า 1) เส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอฮอด จำนวน 20 แห่ง แบ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 10 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ จำนวน 10 แห่ง โรงแรมที่พักและจุดกางเต็นท์ 10 แห่ง และร้านอาหาร 10 ร้าน 2) ความต้องการและความพึงพอใจของการท่องเที่ยวในอำเภอฮอด อยู่ในระดับมาก 3) การก่อสร้างพิพิธภัณฑ์ศิลปะชุมชนวัดท่าข้าม โดยการปรับปรุงศาลาบาตรรอบหอรบะซัง เพื่อสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์ศิลปะชุมชนเมืองฮอดพร้อมทั้งการจัดภูมิทัศน์โดยรอบ และ 4) การสร้างภูมิสารสนเทศการท่องเที่ยวในอำเภอฮอด เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และเป็นระบบสืบค้นข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยว ในเว็บแอปพลิเคชัน ประกอบด้วย ภาพถ่ายของแหล่งท่องเที่ยว แผนที่แสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกบนแผนที่จาก Google Map ด้วยโปรแกรม Web Browser สามารถเข้าถึงได้จากโทรศัพท์มือถือ (Smart Phone) ในระบบปฏิบัติการ IOS และ Android ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ศิลปะ, การท่องเที่ยว, พิพิธภัณฑ์ชุมชน

Abstract

This research there are 4 research objectives: 1) Exploring routes and tourism in Hod District, Chiang Mai Province, 2) to study the need and satisfaction of tourism in Hod District. Chiang Mai Province, 3) Developing the landscape of the Tha Kham Temple Community Art Museum, Hod District, Chiang Mai Province and 4) Development of the tourism geographic information system in Hod District, Chiang Mai Province. This research is research and development in Hod District, Chiang Mai Province.

The results of the research were as follows: 1) 20 routes and tourist attractions in Hot District, comprising 10 religious and cultural attractions, 10 natural attractions, 10 hotels and camping sites, and 10 restaurants. 2) Demand and satisfaction of tourism in Hot District at a high level. 3) The construction of the community art museum at Tha Kham Temple by improving the monk's pavilion around the bell tower. To create a community art museum in Hod District as well as the surrounding landscape and 4) Building tourism geographic information in Hot District to disseminate and publicize and is a search engine for tourists In the web application contains photos of tourist attractions. Map showing tourist information And facilities on the map from Google Map with the Web Browser program can be accessed from a smart phone (Smart Phone) in the operating system IOS and Android effectively.

Keywords: Art, tourist, Community Art Museum.

บทนำ

ในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว กระแสความนิยมท่องเที่ยวทางเลือกการขยายตัวของตลาดการท่องเที่ยวเฉพาะทาง ทำให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Spiritual Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) มีแนวโน้มขยายตัว และประเทศไทยก็มีความพร้อม จึงเป็นโอกาสให้ประเทศไทยสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อรองรับแนวทางการท่องเที่ยวเฉพาะทางในอนาคต (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2554:19) ดังนั้น ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ จึงมุ่งเน้นในการกระจายตลาดการท่องเที่ยวและพัฒนา ระบบตลาดสินค้าทางการท่องเที่ยวสมัยใหม่ให้สอดคล้องกับพฤติกรรม และรสนิยมของนักท่องเที่ยวในกลุ่ม MICE กลุ่มครอบครัว กลุ่มฮันนีมูน กลุ่มท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล กลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กลุ่มท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ (Health and Wellness) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ กลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการ เป็นต้น Smith (2003) ได้จัดประเภทและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การแบ่งประเภท และลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดังตารางข้างต้น ทำให้ทราบถึงลักษณะและความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ในการตอบสนองความต้องการทางด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การสร้างรายได้ให้แหล่งท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และการรักษาวัฒนธรรมของชุมชนให้คงไว้ (กาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ และศรัณยา แสงลิ้มสุวรรณ, 2012: 142) ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นศูนย์กลางของภาคเหนือของประเทศไทย เป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่ และมีความสำคัญทางด้านวัฒนธรรมมากที่สุดในภูมิภาคนี้ เชียงใหม่ตั้งอยู่บนหุบเขาริมแม่น้ำปิง ท่ามกลางภูเขาที่สูงที่สุดในประเทศไทย จึงส่งผลให้อุณหภูมิในฤดูหนาวลดลงต่ำมาก เมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นของประเทศไทยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่งดงามมากมาย ควบคู่ไปกับเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมพื้นเมืองที่หลากหลาย และประเพณีท้องถิ่นที่สะท้อนให้เห็นถึงเสน่ห์ของภูมิภาคนี้ ไม่ว่าจะเป็นภาษาถิ่นหลากหลาย อาหารการกิน งานฝีมือ งานเทศกาล ตลอดจนสถาปัตยกรรมอันงดงาม

การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสืบสานศิลปะพื้นถิ่น เป็นการตอบโจทย์การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนนั้น สิ่งที่เราควรทำที่สุด คือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดแสดงสิ่งของในพิพิธภัณฑ์เพียงอย่างเดียว ให้เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต (Living Community Museum)

มากขึ้น นั่นคือ มีการจัดกิจกรรมหรือนิทรรศการอย่างสม่ำเสมอ ไม่ใช้อยู่กับที่โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง การปรับปรุงอาคารพิพิธภัณฑ์เป็นสิ่งที่สาธารณชนจะเห็นได้ถึงการพัฒนาด้านสถาปัตยกรรมที่มีความสวยงามและมีความร่มรื่น เป็นจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ (land-mark) โดยเฉพาะการเป็นพิพิธภัณฑ์ทางศิลปะ โดยการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบพระอุโบสถ และพระวิหาร มีขนาดพื้นที่ 201 x 360 เมตร ให้มีความเป็นระเบียบสวยงามโดยเน้นการจัดแต่งภูมิทัศน์แบบร่วมสมัย เพื่อพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าดึงดูดใจและเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและศิลปะ

วัดท่าข้าม (ชัยชนะ) อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

เขียนศิลป์ใจของอาจารย์ลิปกร มาแก้ว

การพัฒนาการท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์ชุมชนนั้น จะมีการผลิตเปลี่ยนแปลงผลงานทางศิลปะต่างๆ มาจัดแสดงทั้งด้านจิตรกรรม ประติมากรรม และการสร้างให้มีบรรยากาศที่มีชีวิตชีวา มีการจัด Workshop ให้มีศิลปินต่างๆ แวะเวียนเข้ามาให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนเยาวชนและประชาชนชาวบ้าน การจัดประกวดด้านศิลปกรรม และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านศิลปะ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาสำรวจแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในบริเวณใกล้เคียง เส้นทาง ร้านอาหาร ที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ รวมไปถึงการสำรวจความต้องการและความพึงพอใจและการทำวิจัยตลาดกับกลุ่มองค์กรทางการเมืองและวัฒนธรรม กลุ่มชาวบ้านในชุมชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว ทั้งในด้านแหล่งท่องเที่ยวและสินค้าของที่ระลึกที่น่าสนใจ เพื่อนำไปสู่การต่อยอดการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวและการผลิตสินค้าของที่ระลึกเพื่อส่งเสริมอาชีพให้กับชาวบ้านในชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อสำรวจเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่
- 2) เพื่อศึกษาสำรวจความต้องการและความพึงพอใจของการท่องเที่ยวในอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่
- 3) เพื่อพัฒนาภูมิทัศน์ของพิพิธภัณฑ์ศิลปะชุมชนวัดท่าข้าม (ชัยชนะ) อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่
- 4) การจัดทำภูมิสารสนเทศการท่องเที่ยวในอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางการท่องเที่ยว ความต้องการและความพึงพอใจของการท่องเที่ยวในอำเภอฮอด การพัฒนาภูมิทัศน์ของพิพิธภัณฑสถานศิลปะชุมชนวัดท่าข้าม (ชัยชนะ) อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ และการจัดทำภูมิสารสนเทศการท่องเที่ยวในอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีประเด็นในการศึกษา ดังนี้

1) แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในบริเวณใกล้เคียง เส้นทาง ร้านอาหาร ที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

2) ความต้องการและความพึงพอใจของการท่องเที่ยวในอำเภอฮอดกับกลุ่มองค์กรทางการเมืองและวัฒนธรรม กลุ่มชาวบ้านในชุมชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว

3) ภูมิทัศน์ของพิพิธภัณฑสถานศิลปะชุมชนวัดท่าข้าม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

4) ภูมิสารสนเทศการท่องเที่ยวในอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตพื้นที่ที่จะทำการศึกษา ได้แก่ พื้นที่ในอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย (1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (focus group) กับกลุ่มประชากรเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อรวบรวมข้อมูลในเชิงกายภาพของชุมชนเป้าหมาย ได้แก่ อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ โดยการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มกับกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ได้แก่ พระสงฆ์ คณะกรรมการวัด ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสตัวแทนหน่วยงานภาครัฐและบริษัทเอกชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปวัตถุโบราณ ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว จากสถาบันการศึกษาและหน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มชาวบ้านในชุมชน ในอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัย

การสร้างภูมิทัศน์โดยรอบพิพิธภัณฑสถานด้านศิลปะ และการปรับปรุงหอสงฆ์ น้ำพระและศาลาบาตรเป็นพิพิธภัณฑสถานและการลงพื้นที่วัดขนาดอาคารศาลาบาตรเพื่อจะปรับปรุงเป็นพิพิธภัณฑสถานศิลปะชุมชน วัดท่าข้าม (ชัยชนะ) อ.ฮอด จ.เชียงใหม่ เช่นเดียวกับ เจษฎา สุภาศรี เลื่อนนำโครงการ “หอธรรมศิลป์ล้านนา” มาเป็นกรณีศึกษา เพื่อเป็นสถาน

ที่ส่งเสริมกิจกรรมและช่องทางที่เกิดขึ้นดังกล่าว ในเขตพื้นที่ภาคเหนือของไทย ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึง “การจัดแสง” ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อลักษณะและเนื้อหาของโครงการตลอดจนการก่อรูปของงานสถาปัตยกรรม (เจษฎา สุภาศรี, 2556: ง) วิรุจ ถิ่นนคร นำผลการวิเคราะห์ทางด้านกายภาพในแต่ด้าน ซึ่งประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดิน เส้นทางสัญจร ที่เปิดโล่ง มุมมอง และรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่แนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์และการกำหนดมาตรการควบคุมในด้านต่างๆ (วิรุจ ถิ่นนคร, 2558: 155 – 170) และ เบญจพล บุญญาภิสิทธิ์ และ ทิพวรรณ ทั้งมั่งมี พบว่า พิพิธภัณฑ์ศิลปะและ ห้องแสดงศิลปะร่วมสมัย เป็นสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ ไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ แต่เป็นแหล่งธุรกิจจำหน่ายงานศิลปะ ประเภทงานจิตรกรรมร่วมสมัย ซึ่งไม่สามารถเลี้ยงตนเองได้ ดังนั้นรูปแบบและวิธีการจัดการ ห้องแสดงศิลปะร่วมสมัยที่เหมาะสม จึงควรจัดแสดงผลงานทางศิลปะให้มีสื่อเรียนรู้เพิ่มเติม เช่น ป้ายอธิบาย และสื่อข้อมูลอื่นๆ รวมถึงการทำให้ห้องแสดงศิลปะร่วมสมัย ในจังหวัดเชียงใหม่สามารถตั้งมั่น อยู่ได้ควมมีการเปิดธุรกิจเสริมเพื่อเพิ่มเติมรายได้ให้สามารถเลี้ยงตนเองได้ เช่น การเปิดร้านกาแฟ และการขายของที่ระลึกควบคู่กันไป (เบญจพล บุญญาภิสิทธิ์ และ ทิพวรรณ ทั้งมั่งมี, 2014: 2245 – 2251)

จากผลการพัฒนาภูมิทัศน์ของพิพิธภัณฑ์ศิลปะชุมชนวัดท่าข้าม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีแผนการปฏิบัติงานดังนี้ การสร้างโมเดลและร่างแบบแปลนเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบพิพิธภัณฑ์ชุมชนด้านศิลปะด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การศึกษาและการสร้างแผนการท่องเที่ยวในชุมชน และการพัฒนาภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวในวัด โดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของชาวบ้านในชุมชนและศิลปินเกี่ยวกับแนวทางในการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ศิลปะชุมชนในด้านรูปแบบ เนื้อหา หลักการ และการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม เนื่องจากการวิจัยนี้ ต้องใช้ทุนทรัพย์ค่อนข้างสูง เพราะเป็นการบูรณะปรับปรุงอาคาร และต้องการให้มีการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการช่วยกันบูรณปฏิสังขรณ์ศาลาบาตร ซึ่งเป็นศาสนสถานของชุมชน จึงได้จัดกิจกรรมร่วมสมทบทุนแผ่นกระเบื้องหลังคา ปูน และเหล็กจากศรัทธาประชาชนที่สนใจเข้าร่วมบำเพ็ญบุญบารมีร่วมกับทางวัด ทางคณะสงฆ์วัดท่าข้ามจึงได้จัดกิจกรรมนี้ขึ้น

การจัดระบบภูมิสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวเมืองฮอดนี้ พัฒนาขึ้นมาให้เป็นระบบภูมิสารสนเทศกลางของการท่องเที่ยวเมืองฮอด (Geo-Informatics Portal : GI

Portal) เพื่อใช้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และเป็นระบบสืบค้นข้อมูล ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จังหวัดต่างๆ ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ประชาชน นักศึกษา นักท่องเที่ยว และผู้ที่สนใจ ได้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยว ตลอดจนการวางแผน บริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ระบบฯ ยังเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวและประชาชน ได้ปิกหมุด บอกเล่าความประทับใจในสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ของประเทศไทยที่ได้ไปเยี่ยมชมหรือได้ท่องเที่ยวมาแล้ว เพื่อเป็นข้อมูลให้นักท่องเที่ยว ได้นำไปใช้ในการวางแผนประกอบการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวต่อไป

ผู้วิจัยได้เลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในอำเภอฮอด จำนวน 20 แห่ง โดยแบ่งเป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 10 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ จำนวน 10 แห่ง ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดวงจรพัฒนาระบบ (SDLC) มาใช้ในการจัดทำข้อมูลและพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยการประยุกต์เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ ที่สามารถรวบรวมและจัดการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก ร่วมกับการสร้างเว็บแอปพลิเคชัน (Web Application) ที่จะสามารถบูรณาการข้อมูลการท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสถานที่ท่องเที่ยวเมืองฮอด ดังต่อไปนี้

แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม 10 แห่ง ได้แก่ 1) วัดท่าข้าม (ชัยชนะ) 2) วัดสันปู่ 3) วัดลัญจวิวัน 4) วัดพระพุทธรูปแก้วขาว 5) เส้าหลักพิสดารนคร วัดดอกเงิน 6) วัดพระเจ้าไท้ 7) วัดพระธาตุอุปแก้วจามเทวี 8) เจดีย์เวียงฮอดเก่า 9) ผาวิ่งขู 10) พระธาตุตออยเก็ง

แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ 10 แห่ง ได้แก่ 1) ทะเลสาบตออยเต่า 2) ผาสิงห์เหลียว 3) พัทยาเมืองฮอด ลำน้ำแม่แจ่ม 4) อุทยานแห่งชาติออบหลวง 5) สวนสนบ่อแก้ว 6) ผานางน้อย 7) สวนพนาวิวัฒน์ 8) สวนป่าตอຍบ่อหลวง 9) น้ำตกแม่ลิด 10) โครงการหลวงแม่โถ

ที่พัก 10 แห่ง ได้แก่ 1) Hip Home at Hod 2) เอือนฮักฮอด เดอะ รีสอร์ท 3) ภูอันนา อีโค เฮาส์ 4) Gardum House 5) โรสเฮาส์ 6) Rong Tiam Hod 7) Tiwson Resort 8) สวนสนบ่อแก้ว 9) สวนป่าตอຍบ่อหลวง 10) โครงการหลวงแม่โถ

ร้านอาหาร 10 ร้าน ได้แก่ 1) ร้านอาหารระเบียงไม้ 2) ร้านอาหารน้องแบ้ง 3) ร้านยี่มหวน 4) ร้านอาหารวิไลพร 5) โกข้าวมันไก่ สาขาฮอด 6) ลาบบ้านเด่น 7) ครวัจากร 8) ร้านครัวแต้มตาล 9) ร้านครัวเมืองทอง 10) ร้านอาหารเอือนกรแก้ว

พิพิธภัณฑ์ศิลปะชุมชนวัดท่าข้าม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

ผลการศึกษา พบว่า ได้ฐานข้อมูลการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอฮอดที่มีชื่อเสียง และมาจากการต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งข้อมูลคำบรรยายแหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลภาพถ่ายมุมมองต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยว และจัดทำคลิปวิดีโอแนะนำแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 20 แห่ง และสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ โรงแรมที่พักและจุดกางเต็นท์ 10 แห่ง และร้านอาหาร 10 ร้าน จากนั้นพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวใช้งานผ่านโปรแกรม Web Browser ที่สามารถทำงานได้ทั้งในคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์สมาร์ตโฟน โดยเว็บแอปพลิเคชันแสดงข้อมูลท่องเที่ยวเมืองฮอด ประกอบด้วย ภาพถ่ายของแหล่งท่องเที่ยว หน้าแผนที่จะแสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นตำแหน่งบนแผนที่ฐานจาก Google Map สามารถระบุตำแหน่งของผู้ใช้งานทำให้สามารถค้นหาตำแหน่งของข้อมูลในรัศมีที่ต้องการ คำนวณเส้นทางการเดินทางไปยังตำแหน่งที่ค้นหา ผลจากการ

พัฒนาได้เว็บไซต์แอปพลิเคชันที่สามารถตอบสนองความต้องการด้านการสืบค้นข้อมูลของนักท่องเที่ยวทำงานด้วยโปรแกรม Web Browser ทั้งในคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์สมาร์ตโฟน (Smart Phone) ทั้งในระบบปฏิบัติการ IOS และ Android โดยเว็บไซต์แอปพลิเคชัน มีหน้าหลักแสดงภาพรวมของข้อมูลท่องเที่ยวเมืองฮอด ประกอบด้วย ภาพถ่ายของแหล่งท่องเที่ยวแสดง แผนที่แผนที่จะแสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นตำแหน่ง แทนด้วยสัญลักษณ์ที่ดูเข้าใจง่าย แสดงบนแผนที่ฐานจาก Google Map สามารถระบุตำแหน่งของผู้ใช้งานผ่าน Smart Phone ที่มีระบบ GPS ทำให้สามารถค้นหาตำแหน่งของข้อมูลในรัศมีที่ต้องการ สามารถสืบค้นข้อมูลรายละเอียด จากตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกสามารถคำนวณเส้นทางการเดินทางไปยังตำแหน่งที่ค้นหาเพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน

อภิปรายผล

การจัดทำภูมิสารสนเทศการท่องเที่ยวในอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อพัฒนาภูมิทัศน์วัฒนธรรม (Cultural Landscape) โดยการจัดระบบภูมิสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวเมืองฮอดนี้ พัฒนาขึ้นมาให้เป็นระบบภูมิสารสนเทศกลางของการท่องเที่ยวเมืองฮอด (Geo-Informatics Portal : GI Portal) เพื่อใช้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และเป็นระบบสืบค้นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้เลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในอำเภอฮอด จำนวน 20 แห่ง โดยแบ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 10 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ จำนวน 10 แห่ง ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดวงจรพัฒนาระบบ (SDLC) มาใช้ในการจัดทำข้อมูลและพัฒนาเว็บไซต์แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยการประยุกต์เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ ที่สามารถรวบรวมและจัดการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก ร่วมกับการสร้างเว็บไซต์แอปพลิเคชัน (Web Application) ที่จะสามารถบูรณาการข้อมูลการท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำคลิปวิดีโอแนะนำแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 20 แห่ง และสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ โรงแรมที่พักและจุดกางเต็นท์ 10 แห่ง และร้านอาหาร 10 ร้าน โดยเว็บไซต์แอปพลิเคชันแสดงข้อมูลท่องเที่ยวเมืองฮอด ประกอบด้วย ภาพถ่ายของแหล่งท่องเที่ยว แผนที่แผนที่จะแสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นตำแหน่งบนแผนที่ฐานจาก Google Map ด้วยโปรแกรม Web Browser ทั้งในคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์สมาร์ตโฟน (Smart Phone) ทั้งในระบบปฏิบัติการ IOS และ Android ภายใต้อินเทอร์เน็ต เช่นเดียวกับ รุ่งกาญจน์ แสงกาญจน์ พบว่า ปัจจัยที่ตัดสินใจของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวจะเข้ามาท่องเที่ยวภายในวัด ระยะทางในการท่องเที่ยวไม่มีผลต่อการท่องเที่ยว

เพราะต้องการไหว้พระและเดินทางสะดวก กิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว นั่น คือ มีความสะดวกสบายและง่ายในการเดินทาง (รุ่งกาญจน์ แสงกาญจน์, 255: บทคัดย่อ) ดังนั้น การจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในบริเวณใกล้เคียง เส้นทาง ร้านอาหาร ที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ การปรับภูมิทัศน์วัดให้สวยงามด้วยศิลปกรรม ให้แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจก่อให้เกิดรายได้แก่ชาวบ้านในชุมชนทั้งในด้านการท่องเที่ยวและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นงานผลิตภัณฑ์ทางศิลปะ ผลิตภัณฑ์ชุมชนต่างๆ และผลิตภัณฑ์อาหารเครื่องดื่ม เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

องค์ความรู้จากการวิจัย

การรวบรวมข้อมูลของการท่องเที่ยว โดยรวบรวมข้อมูลเชิงบรรยายและข้อมูลเชิงพื้นที่ แยกประเภทข้อมูลออกเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

1) ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) มีข้อมูลดังนี้

1.1) สถานที่แหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ออกสำรวจภาคสนามเพื่อเก็บตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้เครื่องกำหนดตำแหน่งพิกัดบนพื้นโลกกำหนดตำแหน่งสถานที่ท่องเที่ยวและการค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวในเว็บไซต์ที่ให้บริการแผนที่อาทิ Google Earth Bing map เป็นต้น

1.2) แผนที่เส้นทางคมนาคม ผู้วิจัยได้ขอใช้บริการแผนที่จากเว็บไซต์กูเกิล โดยวิธีการส่วนต่อประสานโปรแกรมประยุกต์ (Application Programming Interface: API) และใช้เขียนโค้ดเพื่อดึงข้อมูลเส้นทางคมนาคม

1.3 แผนที่โรงแรม แผนที่ร้านอาหาร ผู้วิจัยได้ออกสำรวจภาคสนามเพื่อเก็บตำแหน่งสถานที่ดังกล่าว ด้วยเครื่องกำหนดตำแหน่งพิกัดบนพื้นโลก (GPS) และการค้นคว้าข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (Internet)

1.4) ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม ผู้วิจัยใช้บริการข้อมูลจากเว็บกูเกิล (Google)

2. ข้อมูลเชิงบรรยาย (Non-spatial Data) มีข้อมูลดังนี้

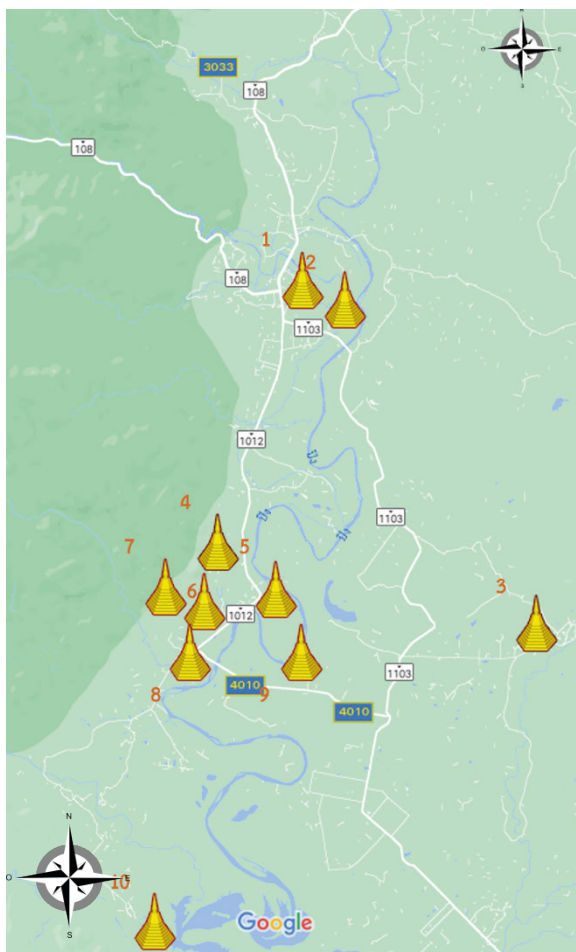
2.1) ข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยว อาทิประวัติแหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว รูปภาพสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งได้ค้นคว้าข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (Internet) และออกสำรวจภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลในส่วนที่ไม่สามารถค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต โดยการสัมภาษณ์กับเจ้าหน้าที่ๆดูแลสถานที่ท่องเที่ยว หรือบุคคลที่อาศัยอยู่รอบๆบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว ให้ครอบคลุมในหัวข้อต่างๆ เช่น ประวัติแหล่งท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นจริงและมีความถูกต้องมากที่สุด

2.2) ข้อมูลภาพเคลื่อนไหวแหล่งท่องเที่ยว (Video: VDO) ได้จากการใช้อากาศยานไร้คนขับ (Drone) ในการถ่ายภาพมุมสูง เพื่อนำมาตัดต่อเป็น VDO

2.3) ข้อมูลโรงแรม ร้านอาหาร เป็นข้อมูลทั่วไปที่บอกรายละเอียดเกี่ยวกับโรงแรม ร้านอาหาร อาทิตีชื่อจุดเด่น รูปภาพ เป็นต้น ซึ่งได้ค้นคว้าข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (Internet) และออกสำรวจภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลในส่วนที่ไม่สามารถค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตได้

แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม 10 แห่ง

1) วัดท่าข้าม (ชัยชนะ)	2) วัดสันกู่
3) วัดลัญจิวิน	4) วัดพระพุทธบาทแก้วขาว
5) เสาหลักพิสดารนคร วัดดอกเงิน	6) วัดพระเจ้าโทะ
7) วัดพระธาตุอุปแก้วจามเทวี	8) เจดีย์เวียงฮอดเก่า
9) ผาอิงซู้	10) พระธาตุตอดอยเก็ง

สรุป

โดยสรุป พบว่า เส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอฮอด จำนวน 20 แห่ง แบ่งเป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 10 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ จำนวน 10 แห่ง โรงแรมที่พักและจุดกางเต็นท์ 10 แห่ง และร้านอาหาร 10 ร้าน นักท่องเที่ยวมีความต้องการและความพึงพอใจของการท่องเที่ยวในอำเภอฮอด อยู่ในระดับมาก การสร้างภูมิทัศน์ของพิพิธภัณฑ์ศิลปะชุมชนวัดท่าข้าม อำเภอฮอด โดยการปรับปรุงศาลาบาตรรอบหอรบั้ง เพื่อจัดเป็น พิพิธภัณฑ์ศิลปะชุมชนเมืองฮอด และการสร้างภูมิทัศน์โดยรอบ และการสร้างภูมิสารสนเทศการท่องเที่ยวในอำเภอฮอดเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นระบบสืบค้นข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยว ในเว็บแอปพลิเคชัน ด้วยโปรแกรม Web Browser สามารถเข้าถึงได้จากโทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smart Phone) ในระบบปฏิบัติการ IOS และ Android ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กาญจนา แสงลุ่มสุวรรณ และศรัณยา แสงลุ่มสุวรรณ. (2012). “การท่องเที่ยวเชิงมรดก วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน”. *Executive Journal*. 32(4), 142.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559*. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- เจษฎา สุภาศรี. (2556). *หอธรรมศิลป์ล้านนา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เบญจพล บุญญาวิสันท์ และ ทิพวรรณ ทังมั่งมี. (2557). “การศึกษาแนวคิดและวิธีการจัดการพิพิธภัณฑ์และห้องแสดงศิลปะร่วมสมัยในจังหวัดเชียงใหม่”. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 15 : The 15th Graduate Research Conferences. ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วันที่ 28 มีนาคม.
- รัฐกาญจน์ แสงวาทกาญจน์. (2551) *ปัจจัยที่ตัดสินใจมาท่องเที่ยวและความพึงพอใจของ*

นักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการท่องเที่ยว ณ วัดไชโยวรวิหาร จังหวัดอ่างทอง.

อยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

วิรุจ ถิ่นนคร. “แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อส่งเสริมคุณค่าและความสำคัญด้านมรดกทางวัฒนธรรม วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช สู่อการเสนอชื่อเป็นแหล่งมรดกโลก”. วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 64, 155 – 170.